

บทที่ 5

วิธีดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนา

การบริหารงานปกครองในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะตัว ที่มีกระบวนการต่างจากการปกครองในระดับอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา หรือ ระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะว่า สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นสถานศึกษาที่มีนักเรียนในช่วงอายุ ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 12-18 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยรุ่นที่กำลังจะก้าวขึ้นเป็นผู้ใหญ่ พฤติกรรม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดจะเป็นในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ชอบการแสดงออก เริ่มสนใจเพศตรงข้ามในทำนองซู้สาว ชอบชีวิตโลดโผนท้าทาย แต่งกายสมัยนิยม ต่อด้านกฎข้อบังคับของสถานศึกษาอยู่เสมอ (นุกูล บุญแข็ง 2536 : 38) สอดคล้องกับพยุงค์ดี สนิเทศ (2533 : 44) ที่กล่าวว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นช่วงที่เข้าสู่วัยรุ่น นับว่าเป็นวัยหัวเลี้ยว หัวต่อของชีวิต เปรียบเสมือนการเดินทางถึงทางโค้ง และเปล่าเปลี่ยว โอกาสที่จะวิ่งแหกทางโค้ง ลงข้างทางเข้าป่าเขาตงไปได้ง่าย แต่ถ้าสามารถควบคุม บังคับ ให้เดินทางผ่านทางโค้งอันนี้ไปได้ก็จะพบเส้นทางที่ราบเรียบ เป็นเส้นทางมุ่งสู่นาคตที่สดใสได้ในอนาคตข้างหน้า จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ จะได้ช่วยกันส่งเสริม ควบคุม ฝึกลงมือปฏิบัติ อบรมสั่งสอน อนุเคราะห์ให้เด็กมีอนาคตอันสดใสได้

ความมุ่งหมายของงานกิจการที่เกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตของนักเรียน

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีความเจริญงอกงามและพัฒนาทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยได้รับการฝึกฝนด้วยกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน ที่จัดให้เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์ของนักเรียน
2. เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน เช่น บริการเงินทุนการศึกษา บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา เป็นต้น
3. เพื่อส่งเสริมให้ทำงานร่วมกัน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม ในสภาพและโอกาสต่าง ๆ ที่มีคุณค่าต่อชีวิต
4. เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลให้นักเรียนและภาคภูมิใจในโรงเรียนของตน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นลักษณะที่มีประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนอย่างยิ่ง

5. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับผิดชอบ และพัฒนาการมีวินัย ในตนเองสูงขึ้น
6. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนบรรยากาศทางวิชาการในห้องเรียนเป็นการกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จทางวิชาการ

ภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมด้านระเบียบวินัย

ระเบียบ คือ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นให้นักเรียนปฏิบัติตาม เช่น ระเบียบการเข้าชั้นเรียน ระเบียบเป็นสิ่งที่สามารถทำให้คนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

วินัย คือ การควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นที่น่าพึงปรารถนาเพื่อจะส่งเสริมการเรียนรู้และบุคลิกภาพให้เป็นที่น่าพึงปรารถนาของสังคม วินัยที่ดี คือ การที่บุคคลรู้จักปกครองตนเองและกระทำตามระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ เพราะได้เห็นคุณค่าว่า การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับนั้นจะนำมาซึ่งความเป็นระเบียบและความสงบสุขในสังคม

ความสำคัญของระเบียบวินัย

1. วินัยเป็นสิ่งช่วยให้คนสามารถควบคุมตนเอง การที่นักเรียนมีวินัยและสามารถควบคุมตนเอง จะมีผลดีในขณะที่เป็นนักเรียน คือ สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยในชั้นเรียน ทำให้การดำเนินการของครูในชั้นเรียนเป็นไปด้วยดี
2. วินัยจะช่วยเตรียมตัวเด็กสำหรับการดำเนินชีวิตในภายหน้า เพื่อเป็นสมาชิกที่สร้างความมีระเบียบและความสงบสุขในสังคม
3. ประเทศใดมีพลเมืองที่มีระเบียบวินัย ประเทศนั้นสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
4. ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นในระบอบประชาธิปไตย ระเบียบในระบอบประชาธิปไตยนี้ไม่ควรเป็นสิ่งที่บังคับมาจากเบื้องบนแต่เพียงอย่างเดียว หากควรเป็นสิ่งที่ตระหนักจากภายในแต่ละบุคคล

ประเภทของวินัยที่ใช้ในโรงเรียน

1. วินัยเฉียบขาดแบบทหาร วินัยแบบนี้ใช้ความกลัวเป็นเครื่องมือนักเรียนทำดีเพราะกลัวถูกลงโทษ เมื่อนักเรียนกระทำจนเคยชินแล้วก็จะติดเป็นนิสัยต่อไป ซึ่งแนวคิดนี้อาจขัดกับหลักประชาธิปไตยเป็นการไม่ยอมรับในคุณค่าของความเป็นคน ดังนั้น วินัยที่ดีจึงน่าจะเป็นวินัยที่เกิดจากความรู้จักรับผิดชอบชีวิตในส่วนตัวของนักเรียนเอง

2. วินัยแบบดำเนินงานให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน เช่น นักเรียนชอบเดินเล่นสนามเพราะเป็นทางใกล้ที่สุด ทางโรงเรียนก็จัดทำทางถาวรให้โดยให้เสียความสวยงามของสนามน้อยที่สุด แต่การรักษาวินัยแบบนี้จะทำได้ทุกกรณี

3. วินัยที่เกิดจากความรับผิดชอบในเกียรติของตน คนเราถ้านับถือในตัวเองว่าเป็นคนดี ก็จะไม่พยายามทำสิ่งเสียหายต่อเกียรติยศและชื่อเสียงของตนเอง การพยายามสร้างให้นักเรียนนับถือในเกียรติของตนเอง และรู้จักรับผิดชอบต่อการที่จะรักษาเกียรตินั้นไว้ คือ จุดมุ่งหมายของการสร้างวินัยในข้อนี้

ในเรื่องระเบียบวินัย โรงเรียนควรพยายามก่อให้เกิดวินัยด้วยการรักเกียรติของตัวเอง และรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นคุณธรรมติดตัวนักเรียนต่อไป นักเรียนจะเป็นผู้รู้จักคุณค่าของตัวเอง ซึ่งเป็นคุณธรรมอันสูงของความเป็นคน

วิธีดำเนินการป้องกันการกระทำผิดทางวินัย

1. สร้างความรักโรงเรียนให้เกิดในหมู่นักเรียน
2. ส่งเสริมให้เกิดความสนใจในบทเรียน
3. รักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครู อาจารย์ ด้วยกัน
4. พยายามขจัดสิ่งยั่วยุที่จะก่อให้เกิดความผิดทางวินัย
5. สร้างความร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน
6. ให้รางวัลนักเรียนที่มีความประพฤติดี
7. เมื่อนักเรียนทำผิดควรมีการชี้แจงตักเตือนเป็นรายบุคคลหรือเป็นหมู่
8. จัดให้นักเรียนมีกิจกรรมเพื่อจะได้ระบายกำลังงานส่วนที่เหลือให้ออกไปในรูปที่เป็นประโยชน์

วิธีดำเนินการแก้ไขความผิดทางวินัย

1. การลงโทษให้เจ็บกาย ซึ่งควรมีหลักยึด ดังนี้
 - ก. ลงโทษให้สมกับเหตุ
 - ข. การลงโทษควรกระทำต่อหน้าผู้รู้เห็น
 - ค. ต้องแน่ใจว่าไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อสุขภาพนักเรียน
 - ง. ควรพิจารณาความนิยมของผู้ปกครองด้วยว่าสนับสนุน การลงโทษแบบนี้เพียงใด
2. การลงโทษโดยการกักขัง เช่น กักไม่ให้ออกไปพักในเวลากลางวัน
3. การใช้ค่าเสียหาย เมื่อนักเรียนทำสิ่งของเสียหายโดยเจตนา หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

4. การให้สิ่งคอมลงโทษ (คว่ำบาตร) คือ การทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม
5. การชู้หรือการทำให้ได้อาย เช่น คาดโทษว่าจะลงโทษเมื่อกระทำผิด
6. การให้พักการเรียนและไล่ออก ซึ่งเป็นการลงโทษที่ร้ายแรงที่สุด โรงเรียนจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบทุกแง่มุม

ข้อคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องวินัย

ในการรักษาวินัย ครูจะต้องคำนึงถึงสุขภาพทางจิตของนักเรียนด้วยการรักษาวินัยก็เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี แต่ถ้าวินัยเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสื่อมหรือความผิดปกติทางจิตใจแล้วก็นับได้ว่าผิดความมุ่งหมาย วินัยในโรงเรียนมีจุดหมายเพื่อให้นักเรียนรู้จักการปกครองตนเอง รู้จักตัดสินใจ ประพฤติตัวในสังคมให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม วินัยเป็นสิ่งที่โรงเรียนปลูกฝังให้มีขึ้นในตัว of นักเรียน ไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจภายนอกบังคับควบคุมประพฤติ of นักเรียน ดังนั้น วินัยในโรงเรียนจึงไม่ใช่เป็นวินัยเฉียบขาด แบบทหาร นักเรียนประพฤติดีเพราะต้องการทำดีเพราะรู้จักรับผิดชอบและรู้จักรักษาเกียรติของตนเอง

โรงเรียนมีวิธีรักษาวินัยสองประการ ประการแรก คือ การป้องกันไม่ให้เกิดความผิดขึ้น เช่น การอบรมสั่งสอน การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้สึกรักชื่อเสียงของตัวเอง และโรงเรียนกำหนดนโยบายและมาตรฐานความประพฤติสำหรับนักเรียนไว้เป็นแนวปฏิบัติ ส่วนประการที่สองก็คือ การแก้ไขความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การทำโทษ การตัดสิทธิต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

สิ่งที่โรงเรียนควรปลูกฝังแก่นักเรียนวัยมัธยมศึกษา

1. ค่านิยมอันเป็นเครื่องบ่งบอกทิศทางความประพฤติของตน หากผู้ใดมีค่านิยมที่ดีย่อมมั่นใจได้ว่า จะมีความประพฤติไปในทางที่ถูกต้องทำนองคลองธรรม
2. ความขยันขันแข็งในการเรียน ขยันแสวงหาความรู้ ขยันในการทำงานและไม่เลือกงาน
3. ความซื่อสัตย์สุจริตในการกระทำต่าง ๆ
4. ความมรรยาธ อดทน หนักเอาเบาสู้
5. ความรักและหวงแหนให้ความมั่นคง อิสระและเอกราชของชาติ
6. ความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. ความสามัคคีและความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

8. ความเคารพ กฎ ข้อบังคับ การมีวินัยในตนเอง
9. ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทยและระเบียบประเพณีควรแก่การยกย่องสรรเสริญ
10. ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัวและต่อประเทศชาติ
11. ตั้งอยู่ในจริยธรรมอันดีงาม มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
12. รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้ใด มีความละเอียดต่อความประพฤติอันเป็นเป้าหมายหรือไม่ถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม
13. มีความสามารถในทางเศรษฐกิจ รู้จักการเป็นผู้บริโภคที่ดี รู้จักใช้เงินอย่างมีเหตุผล
14. รู้จักสงวนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหาของนักเรียนวัยมัธยมศึกษา

เด็กทุกคนมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน สิ่งแวดล้อมต่างกัน สภาพครอบครัวต่างกัน โดยเฉพาะอิทธิพลทางครอบครัวมีความสำคัญต่อเด็กมาก ทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับโรงเรียนได้ยากก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ทั้งด้านการเรียนความประพฤติ การปรับตัวให้เข้ากับครูและกับเพื่อน โดยเฉพาะกับเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กในวัยนี้มีดังนี้

1. เบื่อหน่ายการเรียน ไม่สนใจต่อการศึกษาเล่าเรียน อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ดี การสอนไม่เร้าใจนักเรียน หรือ สภาพของตัวนักเรียนเอง เช่น มีโรคภัยประจำตัว ระดับสติปัญญาต่ำหรือไม่ทันเพื่อนหรือเกี่ยวกับสภาพครอบครัวของนักเรียน เช่น ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ หรือ สนับสนุนผิดทาง เช่น ปล่อยให้ดูทีวีดึกมีชั่วโมงในการพักผ่อนน้อย หรือไปเที่ยวกับผู้ปกครองตอนดึกเสมอ ดังนี้ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ครูและผู้ปกครองจะต้องร่วมกันแก้ไขให้ตรงตามลักษณะของปัญหาในแต่ละอย่างตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลักษณะแห่งความเป็นจริง

2. หนีโรงเรียน อาจเป็นเพราะไม่มีความสนใจในการเรียน ไม่ทราบเรียนไปเพื่ออะไรหรืออาจเป็นเพราะบริการต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ดีพอ เช่น สถานที่เล่นมีจำกัด ห้องน้ำไม่พอ ฯลฯ หรือเด็กบางคนหนีโรงเรียนเนื่องจากครูใช้วิธีการลงโทษต่อหน้าเพื่อนฝูงทั้งชั้นหรือทั้งโรงเรียน ทำให้เด็กได้รับความอับอาย เช่น ไม่อยากมาโรงเรียน ครูจึงควรพัฒนาและปรับปรุงตนเอง อยู่เสมอและควรชี้แนะให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนสนับสนุนให้เสาะแสวงหาความรู้ อยู่เป็นนิตย์

3. นักเรียนไม่สนใจการเรียนในห้องมักรบกวนห้องเรียนโดยส่งเสียงดังหรือรังแกเพื่อน บางครั้งแสดงกิริยาจาไม่เหมาะสมกับครูผู้สอน ทั้งนี้ เพื่อสร้างปมเด่นกลบปมด้อยของตน เป็นต้น

4. โรงเรียนเอกชนบางแห่งไม่มีระเบียบวินัยหรือกฎเกณฑ์ที่ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ บางครั้งอนุญาตให้นักเรียนที่ไม่มีเวลาเรียนครบ 80% เข้าสอบ ทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนและขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียนเท่าที่ควร

5. ไม่มีชั่วโมงแนะแนว ไม่มีชั่วโมงอบรมจริยธรรมในโรงเรียนทำให้เกิดปัญหาทางความประพฤติของนักเรียนอยู่เสมอ

6. ครูไม่มีบุคลิกภาพที่ดีพอ เช่น ความประพฤติ กิริยาท่าทาง การแต่งกาย วาจา การพูด การอบรม ทำให้นักเรียนไม่เชื่อฟัง ขาดความเคารพนับถือ ทำให้มีปัญหต่อการปกครอง และการสร้างระเบียบวินัยอย่างหนึ่ง

7. ครูไม่ให้กำลังใจ ไม่ให้ความหวังแก่นักเรียน เด็กขาดจุดมุ่งหมายไม่รู้แนวทางการดำเนินชีวิต ทำให้ปฏิบัติตนไม่ถูกต้องและบางครั้งก็หาทางออกผิด ๆ เช่น ประพฤติเกเร ดิตยา เสพติด เป็นต้น

8. ครูไม่มีจิตวิทยาในการเรียนการสอน ขาดความเข้าใจ นักเรียนจึงปฏิบัติตนไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก ทำให้เกิดปัญหาไม่เข้าใจระหว่างครูและนักเรียนสอนไม่ได้ผลและนักเรียนไม่พัฒนาเท่าที่ควร

9. เด็กนักเรียนที่มีอายุมากกว่า มักชวนเด็กที่มีอายุน้อยกว่าให้กระทำความผิดได้

10. พฤติกรรมที่เป็นปัญหาอันเนื่องมาจากตัวนักเรียน เช่น

- ก้าวร้าวหรือเกเร มักเป็นผู้ที่ชอบรังแกผู้อื่นให้ได้รับความเจ็บปวด และเดือดร้อนรำคาญ ชอบทำลายความสงบของชั้นเรียนและมักมีนิสัยหยาบคาย เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคม เพราะชอบก่อความวุ่นวายให้แก่ผู้อื่นอยู่เสมอ

- ชอบก่อความวุ่นวายในชั้นเรียน เช่น ชอบตะโกนเสียงดังในห้องเรียน ชอบทำเป็นจุดสนใจของผู้อื่น เดินไปมารอบ ๆ ห้อง เป็นต้น

- ลักขโมย ชอบหยิบฉวยของของผู้อื่นเมื่อเจ้าของเผลอ หรือบางทีขโมยเพราะไม่มี แต่บางทีเพราะนิสัยหรืออาจขโมยเพื่อเป็นการแกล้งเพื่อให้ได้รับความเดือดร้อน

- ซื่อๆ ไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็นต่อหน้าบุคคลอื่น จะรู้สึกอึดอัดเมื่ออยู่ต่อหน้าคนแปลกหน้า ไม่มีความสนใจ

- เสียบขีมิติดปกติ มักเป็นเด็กเสียบเรียวร้อยในสายตาของครู ครูจึงไม่คิดว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เพราะไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้ใคร แต่เป็นปัญหาที่ขัดขวางความก้าวหน้าทางการเรียนและสังคม ซึ่งควรได้รับการเอาใจใส่เพราะเด็กเสียบเป็นเด็กที่เก็บความรู้สึกเอาไว้ภายใน

- แยกตัวและถอยหนี เด็กนักเรียน ไม่พูดจาโต้ตอบหรือติดต่อกับเพื่อนและไม่เชื่อมั่นในตนเอง ชอบแยกไปเล่นคนเดียวเงียบ ๆ เจ้าอารมณ์และชอบทำร้ายตนเอง ชอบโยกตัวบิดตัว เขย่ามือและนั่งพับอยู่คนเดียว

- มีความหวาดกลัวอยู่เป็นนิตย์ นักเรียนมักตกใจง่าย หวาดระแวงกังวล ทุกข์ร้อนและกลุ่มใจตลอดเวลา กลัวทุกอย่างที่ต้องเผชิญ ทำหน้าตาเศร้าหมองอยู่เสมอ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำและมักเฉื่อยชา ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

พฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นมักมีสาเหตุมาจากสิ่งต่อไปนี้

- สภาพครอบครัว สภาพสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก
- ขาดความรักความอบอุ่น ความใกล้ชิดจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
- ความคับข้องใจอันเกิดจากบิดามารดา หรือ ครู อาจารย์ หรือผู้ใกล้ชิด
- ไม่มีเพื่อน ขาดที่ปรึกษา ขาดบุคคลผู้ไว้วางใจ
- ถูกรังแก หรือ โดนกลั่นแกล้งมาก่อน
- มีปมด้อยจึงกระทำการต่าง ๆ เพื่อสร้างปมเด่น
- ประสบความล้มเหลวในชีวิตบ่อยครั้ง ถูกกดขี่ข่มเหงมาตลอด
- การเลี้ยงดูผิด ๆ เช่น บางรายบิดามารดา รักและตามใจทำให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวและชอบรังแกผู้อื่น
- ไม่ได้รับความยุติธรรมจากครู อาจารย์ หรือ บุคคลผู้ใกล้ชิด
- อาจเป็นเพราะความผิดปกติทางร่างกาย ทางจิตใจหรือทางสมอง เป็นต้น

พฤติกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนแสดงออกดังกล่าวมาแล้ว ครูต้องหาสาเหตุให้ถูกต้อง และวินิจฉัยให้ละเอียดถี่ถ้วน ทุกขั้นตอน จึงจะสามารถแก้พฤติกรรมแต่ละอย่างของนักเรียนได้โดยถูกต้องและสัมฤทธิ์ผลดังเป้าหมาย (โปรดอ่านและศึกษาจิตวิทยาทั่วไป และจิตวิทยาวัยรุ่นประกอบในเรื่องเหล่านี้)

โดยทั่วไปครูควรระวังวิธีการปกครองชั้นเรียน ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อเด็กได้ดังนี้

1. การปกครองที่เข้มงวดกดขี่จนเกินไป เช่น ให้งานมากและยากเกินไป กำหนดกิจกรรมโดยไม่คำนึงถึงความต้องการและความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ ทำให้เกิดความไม่กล้า ไม่มั่นใจเพราะทำผิดนิดหน่อยก็โดนลงโทษอย่างรุนแรงเป็นผลให้เกิดความก้าวร้าวแก่นักเรียนได้

2. การปกครองที่เป็นแบบเผด็จการ ครูเอาแต่ใจตนเอง ชอบใช้อำนาจจนเกินเหตุ เช่น เด็กล้อเลียนครู ครูแทนที่จะตักเตือน กับปลักนักเรียนล้มลงจนหัวกระแทกพื้น และด่าว่าอย่างรุนแรง การใช้อำนาจอย่างไม่ถูกต้อง และเกินเหตุเช่นนี้ เป็นผลให้นักเรียนเก็บกด

โกรธแค้นและมักแสดงออกกลับหลัง เช่น ขโมยของครูเพื่อเป็นการแก้แค้นหรือทำลายของของโรงเรียน เป็นต้น

3. การปกครองแบบตามสบาย เวลาเรียนนักเรียนจะฟังหรือไม่ฟังก็ได้ ครูไม่สนใจครูจะสอนแต่เพียงอย่างเดียว ครูบางคนปล่อยปละละเลยไม่ค่อยสนใจ และเมื่อนักเรียนทำผิดก็ไม่ว่ากล่าวตักเตือน เพราะถือว่าการสอนการปกครองสมัยใหม่ ห้ามเขี่ยนตี ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด ทั้งนี้เพราะไม่มีข้อห้ามเรื่องการเขี่ยนตีไว้แต่ประการใด เพียงแต่มีข้อเสนอแนะว่าควรใช้วิธีการและจิตวิทยาในการเรียนการสอนและการปกครอง อบรมสั่งสอนและการเขี่ยนตีควรเป็นวิธีสุดท้ายเท่านั้น แต่การปกครองแบบตามสบายนี้ เป็นการปกครองที่ปล่อยปละละเลยทำให้นักเรียนขาดระเบียบ ขาดวินัยที่ควรจะมี

4. กฎและระเบียบต่าง ๆ นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ส่วนมากผู้บริหารกำหนดระเบียบแต่เพียงฝ่ายเดียว เช่น ห้ามมาสาย ห้ามคุยในห้องเรียน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งบางครั้งระเบียบบางอย่างก็รุนแรงสำหรับนักเรียนเกินไปกฎที่มักทำให้นักเรียนประพฤติดีได้แก่

- กฎและระเบียบที่เข้มงวดเกินไป ไม่มีการยืดหยุ่น เช่น ห้ามไม่ให้พูดคุยกขณะทำงาน ฯลฯ
- กฎและระเบียบที่หย่อนยานเกินไป ทำให้ห้องเรียนขาดระเบียบนักเรียนจะกลายเป็นคนไม่เรียบร้อย ไม่รู้จักรับผิดชอบ ฯลฯ
- กฎและระเบียบที่ไม่คงเส้นคงวา ทำให้เด็กเกิดความขาดกลัว วิตกกังวลเพราะบางครั้งการกระทำอย่างเดียวกันก็ถูก บางครั้งก็ผิด
- กฎและระเบียบที่ขัดกับพัฒนาการของนักเรียน เช่น ห้ามพูดคุยกขณะเรียนห้ามลุกจากที่ขณะทำงาน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งเรื่องเหล่านี้ น่าจะอนุโลมได้บ้างตามควรแก่เหตุ

การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

นักเรียนในวัยมัธยมศึกษาเป็นวัยที่กำลังสร้างบุคลิกภาพ สร้างความเป็นอิสระทางความคิด และความรับผิดชอบในฐานะที่จะเป็นผู้ใหญ่ต่อไปในอนาคตระยะนี้จึงเป็นระยะผู้ใหญ่ก็ไม่ใช่เด็กก็ไม่เชิง ปัญหาต่าง ๆ จึงตามมานานาประการครูและผู้ปกครองจึงควรเข้าใจและพยายามแก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ พฤติกรรมที่ควรทราบและพึงปฏิบัติเพื่อขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กในวัยนี้ อาจสรุปได้ดังนี้

1. การลงโทษ

อาจยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ต้องการได้ แต่ไม่ใช่วิธีที่ถูกต้องอาจเป็นเหตุให้เด็กเกิดความวุ่นวายทางอารมณ์ขึ้น เป็นผลให้เกิดความรู้สึกและทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งหากครูหรือผู้ปกครองทำโทษด้วยอารมณ์ อาจเกิดความผิดพลาดหรืออาจรุนแรงเกินไปได้ นอกจากนั้นการลงโทษจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนของนักเรียนคนอื่นในชั้นเรียน ทำให้เกิดความหวาดหวั่น ไม่กล้าตอบคำถามของครู ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรือ อาจเป็นผลทำให้นักเรียนพยายามหาทางฝ่าฝืนวินัยในชั้นเรียน หรือ ระเบียบข้อบังคับด้วยวิธีการอย่างอื่นได้

การลงโทษจึงควรเป็นวิธีการขั้นสุดท้ายที่พึงกระทำ โดยให้การลงโทษเพื่อการแก้ไขให้เหมาะสม ให้เป็นการลงโทษ ที่ทำโทษจริง ๆ ไม่ใช่ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นการทำเล่น ๆ ทำเพื่อประจาน ทำด้วยความโกรธหรือประชดผู้อื่นและเมื่อลงโทษแล้วควรให้เสร็จสิ้นไปในระยะเวลาอันรวดเร็ว ไม่ควรให้ยืดเยื้อต่อไป ควรให้หมดเรื่องแต่เพียงแค่นั้น

2. วินัยในชั้นเรียน

ชั้นเรียนที่ขาดระเบียบวินัย การสอนของครูย่อมปราศจากผล การขาดวินัยในชั้นเรียน แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

ก. เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์บ่อยครั้ง เช่น นักเรียนก้าวร้าวต่อเพื่อนร่วมห้อง กลั่นแกล้ง หรือใช้วาจาข่มขู่ผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น รมกวนการ สอนของครู แสดงความอวดดีต่าง ๆ พฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดจากความคับข้องใจของนักเรียน หรือ ความเบื่อหน่าย ครูจึงควรศึกษาและพิจารณาว่าพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมานั้น อยู่ในประเภทใด การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็จะง่ายเข้า

ข. เกิดพฤติกรรมที่ต้องการน้อยครั้ง เช่น การขาดความตั้งใจในการเรียน เหม่อลอย ไม่สนใจ หรือ ขาดสังคมกับเพื่อน ขาดความเชื่อมั่นในตนเองไม่ตั้งใจทำงานตามที่ครูมอบหมาย

การแก้ไขการขาดวินัยในชั้นเรียน 2 ลักษณะนี้ ต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกัน พฤติกรรมที่ไม่ต้องการอาจยับยั้งได้ โดยการลงโทษหรือใช้วิธีลดพฤติกรรม (Extinction) ส่วนพฤติกรรมที่พึงประสงค์อาจทำให้เกิดบ่อยครั้งขึ้นโดยการใช้การเสริมแรง (Reinforcement)

3. การให้งาน (Homework and Assignment)

การให้งานจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างได้มากเช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียน ครูจึงให้การบ้านแก่นักเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ แต่การให้การบ้านนี้ เกรย์และอลิสัน (Gray, R.F., Allison) และไฮนส์ (Hines, V.A.) ได้กล่าวว่า การให้การบ้านคราวละน้อยแต่บ่อยครั้ง จะให้ผลดีกว่าการให้การบ้านคราวละมาก ๆ และการมอบหมายงานแก่นักเรียนนั้นควรแตกต่างกันไปตามระดับชั้นของนักเรียนและความมุ่งหมายของการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม การมอบหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ควรประกอบด้วยลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้
2. เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนจะได้รับผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมาย
3. มีแหล่งค้นคว้าที่สามารถจะค้นคว้าได้
4. มีขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงาน และมีหลักเกณฑ์การประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน

5. มีระยะเวลาที่กำหนด

4. การทำร้ายความรู้สึกของนักเรียน

ครูควรหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดประชดประชันเยาะเย้ย ถากถางและควรระวังไม่ให้ นักเรียนแสดงพฤติกรรมนี้กับผู้อื่นได้ ด้วย โดยเฉพาะในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม บางอย่าง เช่น การอภิปราย การโต้วาที เป็นต้น บางครั้งนักเรียนมักโจมตีกันเป็นส่วนตัว หรือเยาะเย้ย ถากถางกันต่าง ๆ นานา ทั้งในบทและนอกบท ครูควรอธิบายให้นักเรียนทุกคน เข้าใจว่า การอภิปรายหรือโต้วาทีในเรื่องใดนั้น เรามุ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เป็นสำคัญพยายามฝึกฝนให้นักเรียนทุกคนยอมรับการวิจารณ์ของผู้อื่นว่า เป็นการวิจารณ์เพื่อ ประโยชน์ทางวิชาการเป็นสำคัญและตัวครูเองก็ควรละเว้นพฤติกรรมดังกล่าวนี้ด้วย

5. ความคับข้องใจ (Frustration)

ความคับข้องใจเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อระเบียบ แบบแผนหรือประเพณีอันดีในสังคม ผลที่เกิดจากความคับข้องใจอาจเป็นผลได้ดังนี้

- เกิดความกระวนกระวาย และความเครียดทางอารมณ์ อาการที่แสดง ความไม่พอใจและความเครียดทางอารมณ์ เช่น การบ่น การถอนหายใจแรง ๆ การกำหมัด ตัวสั่น เป็นต้น เด็กบางคนอาจดูตัว หรือ กัดเล็บเพื่อระบายอารมณ์ ผู้ใหญ่อาจใช้วิธีสูบบุหรี่หรือ เคี้ยวหมากฝรั่ง

- ความเฉยเมยเซื่องซึม (Apathy) ความคับข้องใจอาจทำให้เด็กบางคนมีปฏิกิริยา ก้าวร้าว แต่บางคนอาจมีอาการตรงกันข้าม คือ เซื่องซึม เฉยเมย เฉื่อยชา หรือ หลีกเลียง จากสถานการณ์นั้น

- ความเพ้อฝัน (Fantasy) หากเผชิญกับปัญหาที่ยุ่งยากเกินไปเด็กอาจสร้าง จินตนาการเพื่อสนองความต้องการของตน ซึ่งจินตนาการที่สร้างขึ้นไม่ใช่การแก้ปัญหาตาม สภาพความเป็นจริง เช่น ไม่มีเงิน เด็กอาจใช้วิธีเพ้อฝันว่าได้รับรางวัลจากการประกวดแต่ง กลอน หรือ มีผู้จ้างให้ไปทำงานพิเศษที่มีรายได้ดี เป็นต้น การเพ้อฝันไม่สามารถแก้ปัญหา ที่ยุ่งยากได้ เพราะเมื่อเลิกเพ้อฝันปัญหาเดิมก็จะกลับเข้ามาอีก แต่บุคคลบางคนละเลยใช้ วิธีนี้บ้างเป็นบางครั้ง แต่ไม่เสมอไปเพราะถ้าใช้วิธีหลีกเลียงสภาพอันแท้จริงในชีวิตอยู่ตลอดเวลา นั้นย่อมหมายถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้น

- การย้ำทำ (Stereotype) ความคับข้องใจอาจทำให้เกิดพฤติกรรมประเภทย้ำทำขึ้นได้ การแก้ไขปัญหาต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงวิธีการค้นหาแนวทางใหม่แทนวิธีการเดิมที่ไม่ได้ผล แต่ถ้าเด็กผิดหวังอยู่เสมอ ความคับข้องใจก็จะรุนแรงขึ้นอีกและเด็กก็จะพยายามทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ อยู่เรื่อย

การปรับพฤติกรรมเกี่ยวกับความคับข้องใจ มีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การก้าวร้าว (Aggression)

เป็นพฤติกรรมที่ขัดขวาง การคับข้องใจ การก้าวร้าว แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- การก้าวร้าวโดยตรง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลหรือสิ่งที่ทำให้คับข้องใจโดยตรง

- การก้าวร้าวทางอ้อม เด็กบางคนเมื่อแสดงการก้าวร้าวโดยตรงไม่ได้ก็จะแสดงออกทางอ้อม เช่น เมื่อถูกดูว่า ก็เอาไม้ไปพาดต้นไม้ใบหญ้าหรือเตะสุนัข เป็นต้น บางคนใช้วิธีหนีทำให้ร้ายเขาบ้างและแสดงออกโดยมีอคติต่อเขาหลายประการ

เมื่อเด็กแสดงการก้าวร้าว ครูควรรอภัยให้เขาในบางโอกาสเพื่อให้เขาสบายใจขึ้น และไม่ควรปล่อยให้เอะอะว๊ายวายจนเกินไป ครูควรพยายามหาหนทางแห่งความคับข้องใจของนักเรียนและหาทางให้เด็กได้แสดงอาการก้าวร้าวไปในทางที่ควร เช่น เล่นกีฬา เล่นละคร เป็นต้น หรืออาจจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ โดยเสรีเพื่อระบายความขุ่นข้องหมองใจและคลายความเกือบกต ทำให้เข้ากับเพื่อนและเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี

2. การชดเชย (Substitution)

เป็นวิธีการลดความคับข้องใจ โดยการเพิ่มลักษณะบางอย่างชดเชยกับสิ่งที่ขาดไปทำได้โดย

- เอาชนะข้อบกพร่องของตนเอง
- การทดแทน พยายามตั้งความมุ่งหมายใหม่แทนความต้องการเดิมที่ทำได้
- การชดเชย ให้กระทำการกิจกรรมอย่างอื่นชดเชยกิจกรรมที่ทำได้ เช่น พ่อ แม่ ที่เป็นหมันก็ไปขอเด็กอื่นมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม เป็นต้น

ครูควรสังเกตนักเรียนแต่ละคนโดยใกล้ชิด เพื่อให้ทราบความสามารถและความถนัดของนักเรียนแต่ละคนว่าสามารถในด้านใดและด้วยในด้านใดเพื่อพยายามหาทางให้เขาได้มีโอกาสทำงานในด้านที่เขาถนัด เพื่อชดเชยลักษณะที่ด้อยครูและโรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถในด้านหนึ่งด้านใดให้ประจักษ์เด็กที่รู้สึกว่ามีค่าต่ออยู่ในทุก ๆ ด้านอาจหันไปเอาเด่นในการคบเพื่อนเกรหรือแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อระเบียบแบบแผนของโรงเรียนอยู่เสมอเป็นประจำ

- อ้างว่าชอบ เช่น เด็กบางคนอยากได้สิ่งใด แต่ไม่ได้ ก็อ้างว่าชอบสิ่งที่มีอยู่แล้วมากกว่า เป็นการแก้ตัวแบบหนึ่งที่เรียกว่า มะนาวหวาน

- ตำหนิผู้อื่นหรือสิ่งอื่นเป็นข้อแก้ตัว เช่น ไปโรงเรียนสาย ก็โทษว่ารถติด เป็นต้น

- อ้างว่าจำเป็น เป็นข้อแก้ตัว

- อ้างว่าทำอยู่แล้ว เช่น การทำกิจกรรมใด เมื่อถูกตำหนิก็อ้างว่ากำลังกระทำอยู่แล้ว

การอ้างเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว เป็นวิธีการลดความคับข้องใจได้มาก ช่วยให้สบายใจขึ้น แต่ผลเสียตามมาก็คือ เมื่ออยู่บ่อย ๆ จะทำให้เกิดผลเสียได้ เช่น นักเรียนที่หมกหมุ่นกับการกีฬามากจนผลการเรียนลดลงไปทุกที

4. การถดถอย (Regression)

เป็นการแสดงพฤติกรรมที่อ่อนกว่าวัย เพื่อเรียกร้องความสนใจหรือเพื่อให้สนองความต้องการของตน ในเด็กเล็ก ๆ จะเห็นพฤติกรรมเช่นนี้เด่นชัด เช่น เด็กกำลังหัดพูด พอเกิดความคับข้องใจก็จะถดถอยไปกลายเป็นหยุดพูดหรือพูดไม่ได้ สำหรับผู้ใหญ่เมื่อไม่พอใจ และได้สิ่งที่ไม่พึงปรารถนาก็อาจจะล้อเลียน หรือแกล้งปลิ้นปล้อนตาหลอก เป็นต้น นี่คือนิยามของการถดถอยที่เรามักเห็นบ่อย ๆ อีกประการหนึ่งอาจแสดงโดยฝังใจอยู่กับพฤติกรรมในอดีตที่ตนชื่นชมและฝังใจอยู่เกิดความภาคภูมิใจไม่รู้วายซึ่งอาจเป็นผลเสียได้ที่ไม่สนใจการหาความก้าวหน้าต่อไป

5. การสร้างจุดเด่นโดยการปฏิเสธทุกรูปแบบ (Negativism)

พฤติกรรมนี้ผู้แสดงอาการจะให้การปฏิเสธเพื่อเรียกร้องความสนใจเพราะมีความคิดว่า ถ้าทำเช่นนั้นแล้วจะทำให้ตนเด่น และเป็นที่สนใจของคนทั่วไป ครูและผู้ปกครองอาจแก้พฤติกรรมของเด็กได้โดยให้สิ่งล่อให้เด็กคล้อยตามคำแนะนำของผู้ใหญ่ หลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่จะทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งกับเด็กและยินยอมให้เด็กทำตามใจที่เขาต้องการบ้าง เป็นต้น

6. การหนีจากความเจ็บป่วย

ใช้การเจ็บป่วยเป็นการหนีจากความคับข้องใจโดยไม่มีสาเหตุทางกายเมื่อความวุ่นวายใจหมดไป การเจ็บป่วยก็หายไปเอง เช่น ตอนสอบเด็กจะเจ็บป่วยหลายคนพอพ้นวันสอบไปแล้ว อาการป่วยก็หายไปหมด ทั้งนี้ การป่วยอาจเนื่องมาจากความวุ่นวายทางอารมณ์ก็ได้ ครูจึงควรเข้าใจเด็ก และอย่าลงโทษโดยการเพิ่มงานให้อีกก็จะยิ่งเป็นการเพิ่มความเครียดแก่นักเรียนมากยิ่งขึ้น วิธีแก้ได้โดยพยายามช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจขึ้นและเชื่อในความสามารถของตนเอง

7. การสร้างเอกลักษณ์แก่ตนเอง (Identification)

ว่าตนเป็นบุคคลที่ดีเด่นเช่นคนอื่น ตนอยู่ในกลุ่มของคนมีชื่อเสียง เป็นการอาศัยคนอื่นมาทำให้ตนมีชื่อเสียงและเด่นขึ้น ทั้งนี้เพราะใคร ๆ ก็อยากเป็นคนเก่งมีชื่อเสียงด้วยกันทั้งนั้น เมื่อไม่สามารถจะสร้างชื่อเสียงด้วยตนเองได้ก็ใช้วิธีอาศัยผู้อื่นคนอื่นมาทำให้รู้สึกว่าคุณมีความสำคัญอยู่ไม่น้อย เช่น เด็กที่อยากมีชื่อเสียงทางร้องเพลงแต่ไม่อาจทำด้วยตนเองได้ก็เพียงแต่พยายามจับมือ พยายามทำความรู้จักกับนักร้องที่มีชื่อเสียงเหล่านั้น บ้างก็อ้างว่า เคยอยู่โรงเรียนเดียวกันมาก่อนหรือเคยอยู่บ้านใกล้กันมาก่อน เป็นต้น นอกจากนั้น เด็ก ๆ มักจะเลียนแบบบุคคลที่ตนนับถือหรือพอใจมาก ๆ เช่น เลียนแบบญาติพี่น้องที่มีเกียรติมีชื่อเสียง เอาอย่างดาราโทรทัศน์ เอาอย่างดาราภาพยนตร์ หรือตัวละครในนวนิยาย เป็นต้น เมื่อเด็กสร้างโลกของตนว่าเป็นสมัครพรรคพวกของผู้ใด กลุ่มใดแล้ว ก็มักจะประพฤติตนตามแบบอย่างบุคคลเหล่านั้น ดังนั้น ครูจึงควรคำนึงถึงข้อเท็จจริงเช่นนี้อยู่เสมอ ควรพยายามหาทางให้นักเรียนได้รูปแบบพฤติกรรมที่ดีงามที่ควรสรรเสริญ ระวังอย่าให้มีโอกาสได้ลอกเลียนพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาได้

อีกประการหนึ่ง สถานการณ์ในชั้นเรียนอาจทำให้เด็กเบื่อไม่พอใจ เช่น ไม่เข้าใจตอบคำถามไม่ได้ บทเรียนมากเกินไปความสามารถ ถูกทดสอบสิ่งที่ครูไม่เคยสอนมาก่อน ต้องหยุดทำงานที่นักเรียนสนใจกลางคืน เกิดความคับข้องใจเพราะกำลังใจถูกจำกัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกับตนอย่างมาก ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กไม่พอใจขาดกำลังใจในการเรียนอย่างมากและจะยิ่งสร้างความฝืนของตนเองมากยิ่งขึ้น หรือ โดยการกระทำพฤติกรรมอื่น ๆ เพื่อทดแทน ครูจึงควรลดข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ลดลงเช่นกันและพยายามใช้วิธีจูงใจมาก ๆ อันได้แก่ ควรทราบความต้องการหรือจุดมุ่งหมายอันแท้จริงของนักเรียน เข้าใจเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน มีความยุติธรรมต่อนักเรียนทุกคน และนอกจากนั้นควรใช้วิธีการที่แปลกและใหม่เพื่อเร้าใจเด็ก ใช้เกม และละครช่วยในการสอน ยกตัวอย่างที่นักเรียนคาดไม่ถึงถึงมาประกอบการสอนเหล่านี้ เป็นต้น

8. การโอนความผิด (Ruciection)

เป็นการกล่าวถึงความผิดของผู้อื่น เพื่อให้เห็นความผิดของตนเล็กน้อยลง การกระทำเช่นนี้บ่อย ๆ หากไม่พยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นอาจจะทำให้คนมองผู้อื่นในแง่ร้ายเสมอได้

9. การทำตนให้เป็นจุดเด่น (Egocentricism)

เป็นวิธีที่แสดงตนให้เด่นอยู่เสมอ ทำให้ผู้อื่นสนใจมากขึ้น เช่น โดยการพูดโอ้อวดส่งเสียงดัง ถ้ามปัญหาไม่เข้าเรื่อง อวดรู้ อวดฉลาด บางคนหาจุดเด่นในทางที่ผิด ๆ เช่น ก่อความวุ่นวายในชั้นเรียน และเรียกร้องความสนใจจากครูโดยวิธีต่าง ๆ อยู่เสมอ เป็นต้น

